

Täysistunto

Tiistai 16.11.2021 klo 14.01—20.21

9. Hallituksen esitys eduskunnalle energiaverotusta koskevan lainsäädännön muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 212/2021 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Lähetekeskustelua varten varataan enintään 30 minuuttia aikaa. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Avaan keskustelun. Ministeri Saarikko, esittelypuheenvuoro, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.23 **Valtiovarainministeri Annika Saarikko** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies, kiitos! Tässä esityksessä eduskunnalle energiaverotusta koskevan lainsäädännön muuttamiseksi ehdotetaan semmoisia muutoksia, joilla tuetaan teollisuuden sähköistymistä ja kierrätysteollisuutta. Näiden muutosten tavoitteena on osaltaan luoda ennakoitava ja kilpailukykyinen toimintaympäristö ja kannustaa niin sanottuihin vihreisiin investointeihin. Uskon, että tällaiset toimet ovat keskeisiä ja tehokkaita ilmastonmuutoksen torjumisessa.

Arvoisa puhemies! Hallitus siis esittää, että alempaan sähköveroluokka kakkoseen siirrettäisiin sähkö, joka käytetään kaukolämpö- tai kaukokylmäverkkoon lämpöä tuottavissa lämpöpumpuissa ja sähkökattiloissa. Alempaan sähköveroluokkaan kuuluisivat myös kaukolämpöverkon ulkopuoliset lämpöpumput, joiden kokonaisteho on vähintään 0,5 megawattia. Sähkön ja lämmön yhteistuotannon verotusta muutettaisiin samalla siten, ettei lämpöpumppujen tuottama lämpö kiristäisi yhteistuotantoon käytettävien lämmityspolttoaineiden verotusta.

Sähköveroluokkaan II kuuluvien konesalien piiriä laajennettaisiin siten, että myös nykyistä pienemmät konesalit olisivat oikeutettuja hankkimaan sähköä kakkosluokan sähköverolla. Konesaleille säädettäisiin kuitenkin lisäedellytyksiä niiden palvelinlaitetehoon, ylijäämlämmön hyötykäyttöön ja energiatehokkuuteen perustuen. Nykyisen veroedun piirissä olevat yli viiden megawatin konesalit saisivat edelleen käyttää sähköveroluokan II mukaan verotettua sähköä ilman lisävaatimuksia.

Teollisuuden määritelmää laajennettaisiin siten, että teollinen kierrätysmateriaalien valmistus ja jalostus olisivat oikeutettuja energiaverotuksiin. Teollisessa kierrätysmateriaalien valmistuksessa ja jalostuksessa käytetty sähkö siirrettäisiin siten alempaan sähköveroluokkaan II.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 134/2021 vp

Arvoisa puhemies! Biokaasulle puolestaan säädettäisiin liikennekäytössä valmistevero, joka muiden verotettavien energiatuotteiden tavoin muodostuisi biokaasun ominaisuuksien perusteella energiasisältö- ja hiilidioksidiverosta sekä huoltovarmuusmaksusta. Miksi tällainen tehdään, vaikka hallituksen politiikka monin tavoin on biokaasulle myönteistä? Se tehdään siksi, että esitys liittyy biokaasun lisäämiseen liikenteen jakeluvelvoitteen piiriin ensi vuoden alusta alkaen. Kun jakeluvelvoite ulotetaan liikenteessä käytettyyn biokaasuun, se edellyttää sen verottamista EU:n valtiontukisääntelyn mukaisesti.

Kestävästi tuotettu biokaasu olisi käytännössä hiilidioksidiverotonta, jolloin sen verotaso olisi vajaa puolet maakaasun verosta.

Biokaasun lämmitys- ja työkonenäyttö säilyisi edelleen verottomana — tätä haluan korostaa. Samoin biokaasun pientuotanto on jatkossakin verotonta. Biokaasun ja maakaasun verotukseen sovellettaisiin yhtenäisiä menettelyitä, jotka noudattaisivat pääosin valmisteverotuksen yleisiä periaatteita.

Arvoisa puhemies! Ammattimainen vesiviljely ehdotetaan otettavaksi maatalouden energiaveron palautuksen piiriin. Sähkön veronalennus toteutettaisiin palauttamalla hakemuksesta vuosittain sähköveroluokkien I—II välistä erotusta vastaava määrä.

Tämäkin esitys liittyy kokonaisuudessaan ensi vuoden talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Nämä verolait tulisivat voimaan 1.1.22. Lämpöpumpuissa, sähkökattiloissa ja geotermisen lämpölaitoksen kiertovesipumpuissa käytettävän sähkön sähköveroluokan muutos tulisi kuitenkin voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana sen jälkeen, kun tarvittavat EU-hyväksynnot kyseisille verotuille on saatu.

Eli, arvoisa puhemies, monipuolinen kokonaisuus verotuksen muutoksia, joiden yhteinen vahva nimittäjä on kuitenkin tukea vastuullista energiankäyttöä ja vihreää siirtymää ja tehdä sitä kautta myöskin meidän teollisuuden ja muiden elinkeinonharjoittajien toiminnat kustannuskilpailukyvyltään paremmiksi myös silloin kun valinnat ovat ilmastomuutoksen torjunnan kannalta onnistuneita ja tarpeellisia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia esittelystä. — Edustaja Viitanen, olkaa hyvä.

14.27 Pia Viitanen sd: Arvoisa herra puhemies! Ministeri varsin seikkaperäisesti jo purki ulos näitä yksityiskohtia, mitä kaikkea tämä sisältää. On varmasti niin, että sisällöltään tämä on varsin monipuolinen, niin kuin ministeri totesikin, ja vaatii sinänsä aika paljon ehkä tällaista tietynlaista teknistäkin perehtymistä. Suinkaan tässä yhteydessä en osaa edes itse vielä kaikkea sisältöä arvioida sen enempää, ihan mielenkiinnolla kuulen asiantuntijoita tässä.

Mutta se iso periaate, mikä tässä on nyt se tärkein ehkä meidän maallikkojenkin näkökulmasta, on ymmärtää, että tässä on kyseessä varsin myönteinen kokonaisuus siinä suhteessa, että tällä nimenomaan palvellaan Suomen mahdollisuutta saavuttaa ilmastotavoitteensa ja kannustetaan ympäristöystävällisten vaihtoehtojen lämmitysmuotojen yleistymiseen ja nostetaan näiden merkitystä vaihtoehtoina. Ja sillä tavalla näen, että vaikka tämä on monipuolinen ja haastava ja varmasti jaostossakin jonkin verran vie aikaa tähän perehtyä, niin pidän tätä erittäin myönteisenä esityksenä juuri tavoitteidensa vuoksi.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Suomela, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 134/2021 vp

14.28 **Iiris Suomela vihr:** Arvoisa puhemies! Tässä todella on kyseessä varsin monipuolinen esitys, jota ministeri hyvin esitteli. En mene kaikkiin yksityiskohtiin, mutta kokonaisuudessaan olisi tärkeää, että verotuksen keinoin kannustetaan reilua siirtymää kohti fossiilivapaata Suomea ja rakennetaan verokannustimia, joissa vähäpäästöinen toiminta on aina kannattavampi vaihtoehto kuin saastuttavat toimintamallit.

No, tämän periaatteen mukainen toiminta on tietysti helpommin sanottu kuin tehty, sillä totta kai verolainsäädännön on syytä olla tarkkarajaista mutta toisaalta mahdollisimman teknologianeutraalia. Samalla pitää pystyä huomioimaan tämä tarkkarajaisuus mutta toisaalta kannustaa ja mahdollistaa innovaatioiden syntyä ja yleistymistä. Tässähän todella suomalaisilla yrityksillä on mahdollisuus olla todellisia edelläkävijöitä.

Tiedämme, että ympäri Eurooppaa, ympäri maailmaa on yhä suurempi kysyntä kestäville ratkaisuille. Tällä energiasektorilla jo pelkästään fossiilienergian muistakin syistä, kuten maailmanmarkkinoiden kehityksestä, johtuva hinnannousu kannustaa entisestään löytämään kestävämpiä ratkaisuja. Silloin onkin erityisen tärkeää, että suomalaiset yritykset pääsevät näihin haasteisiin vastaamaan. Tässä tietysti mahdollisimman hyvin toimiva kotimaan verotusjärjestelmä ja sääntely ovat keskeisiä, jotta täällä saadaan mahdollisuuksia toteuttaa ideoita, saadaan niitä esimerkkitapauksia, joiden avulla voidaan sitten edistää kansainvälistä vientiä. On aivan eri asia lähteä myymään ideaa kuin lähteä myymään ratkaisua, joka on jo jossain päin käytössä.

Sen tähden haluanakin nostaa esiin — kun tässä pyritään hyödyntämään konesalien hukkalämpöä, pyritään kannustamaan muutenkin lämmityspuolen haasteiden ratkaisuun — että erityisesti tässä kohtaa on tärkeää huomioida uutta teknologiaa. Meillä Pirkanmaallakin on muun muassa sellaisia yrityksiä, jotka ottavat talteen uusiutuvan sähköntuotannon kautta toisinaan syntyvää ylikapasiteettia ja tästä sähköstä tuottavat lämpöä ja varastoivat lämmön hiekkaan. Eli on tehty innovaatio siinä, että on parempi varastoida lämpöä johonkin muuhun materiaaliin kuin esimerkiksi nesteeseen. Silloin onkin kiinnostavaa katsoa, miten verotus tällaisia innovaatioita jatkossa kohtelee: kannustetaanko tällaisiin uusiin keksintöihin, vai ovatko nämä vielä niin uusia ideoita, että muodostuu haasteita näiden huomioinnissa? Tähän onkin ilo päästä verojaostossakin yhdessä syventymään.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Reijonen, olkaa hyvä.

14.31 **Minna Reijonen ps:** Arvoisa herra puhemies! Suomessahan verotus on tunnetusti korkea, niin energiaverotus kuin moni muukin verotus, ja mitä näihin päästöihin tulee, niin on tietysti aina mietittävä, että pelkästään se verojen korotushan ei koskaan niitä päästöjä itsessään vähennä, vaan pitää katsoa sitä kokonaisuutta. Verojen korotus ei takaa, että päästöt vähenevät, vaan pitää puuttua siihen kokonaisuuteen. Jos Suomessa korotetaan veroja, niin ei se varmasti päästöjä Puolassa vähennä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ledamot Strand.

14.32 **Joakim Strand r:** Ärade talman... [Puhuja aloittaa puheenvuoron mikrofonin ollessa suljettuna]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Mikrofoni.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 134/2021 vp

Just näin. Så, nu hörs det. — Ärade talman, tack! Tässä hieman innostuin näistä veronkorotuksista. Tässähän muun muassa sähkökattilat tuodaan nimenomaan alempaan veroluokkaan, mikä omalta osaltaan auttaa muun muassa kaupunkiyhtiöitä varastoimaan lämpöä silloin, kun sähkön hinnat ovat alhaalla, tuulee paljon. Ajetaan se lämmöksi, kun ei ole tavallaan sitä tuplaverotusta, ja sitten hyödynnetään sitä lämpöä kaukolämpöverkossa. Tämä auttaa kaupunkiyhtiöitä tässä siirtymässä pois fossiilisista ja omalta osaltaan varmaan myös tuo joitain näitä innovaatioita, joista edustaja Suomela puhui.

Haluaisinkin tässä ainoastaan kiittää ministeriä. Tiedän, että tässä ovat sekä VM:n että TEMin virkahenkilöt tehneet hyvää työtä ja tätä ollaan muutama vuosi jumpattu. Ehkä nämä sähkökattilat hieman unohtuivat silloin, kun aikaisemmin tuotiin konesalit ja pumput tuohon alempaan veroluokkaan, mutta hyvä, että nyt päästään tässä eteenpäin. — Tack.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Marttinen, olkaa hyvä.

14.33 Matias Marttinen kok: Herra puhemies! Ehkä harvemmin hallitus ja ministeri ovat saaneet kehuja täältä opposition puolelta, mutta kun siihen on aihetta, niin on myös ihan syytä kiittää, eli tämän esityksen osalta haluan kyllä kiittää ministeri Saarikkoa siitä, että tässä esityksessä ovat mukana myös kierrätysteollisuutta koskevat lainmuutokset. Tässä viime vuoden aikana — en muista enää, minkä hallituksen esittelyn yhteydessä — nousi esille tämä ehkä tapaturmaisestikin lakiin jäänyt sääntelyn vuotokohta ja kävi ilmi, että joissakin tietyissä tilanteissa semmoinen yritys, joka käyttää kierrätettyä materiaalia esimerkiksi tuotannossa, on voinut jäädä sähköverokanta ykkösen piiriin eikä pääsytäkään sinne alemman teollisuuden sähköveroluokan piiriin. No, nyt me huomaamme, että tässä esityksessä on ratkaisuna haettu sellaista mallia, jossa tätä Tilastokeskuksen toimialaluokittelua hyväksikäyttäen on pystytty laajentamaan sitä yritysten joukkoa, joka pääsee sähköveroluokka kakkosen piiriin, ja tämä on kyllä semmoinen asia, mitä voimme meidän puoleltamme erittäin lämpimästi kannattaa.

On ollut hienoa, että tätä on voitu yhteistyössä hallituksen kanssa viedä eteenpäin, ja tältä osin kyllä kiitos ministeri Saarikolle siitä, että tämä on tullut ripeästi mukaan osaksi tätä kokonaisuutta, koska tiedän, että tämä on alalle, kierrätysteollisuudelle, erittäin iso kysymys ja ollut selkeä tällainen epäneutraaliteettikysymys myös tuolla kentällä. On tärkeitä, että se voidaan nyt yhdessä hoitaa kuntoon, korjata. Ja odotan kyllä myös, kuten täällä kollegat ovat aikaisemmin todenneet, ihan hyvin mielin ja innolla tämän lain käsittelyä sitten meillä verojaostossa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Koskinen, olkaa hyvä.

14.35 Johannes Koskinen sd: Arvoisa puhemies! Niin kuin kollegat ovat edellä todistaneet, tässähän on energiaverotukseen iso joukko tällaisia hienosäätöjä, joilla pystytään tukemaan uusiutuvien energiavarojen käyttöä ja kohdennetaan sähköverohelpotuksia sellaisiin toimintoihin, jotka auttavat kannattavasti käyttämään uusiutuvia raaka-aineita. Esimerkiksi tämä konesalien kohtelu on hyvinkin perusteltu sekä ympäristö- että yritystaloudellisista syistä.

Mielenkiintoinen kuviohan on tuon biokaasun osalta: siinä on jouduttu ensiksi säätämään tuo jakeluvolvoite, mutta kun sitten todetaan, että valtiontukisäännökset estävät siellä verottoman käsittelyn, niin tällä esityksellä haetaan sitten ne tavat, joilla biokaasulle sää-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 134/2021 vp

dettäisiin liikennekäytössä valmistevero, joka olisi käytännössä puoliksi verotonta hiili-dioksidin osuudelta. Verotaso olisi noin vajaa puolet maakaasuverosta. Toivottavasti tämä nyt riittää edistämään biokaasun käyttöä, kun samalla lämmitys- ja työkonikäyttö säilyy kokonaan verottomana.

Mutta tulevaisuuteen päin Suomella pitäisi olla tietysti vähän vankempikin ohjelma. Hallitushan on tehnyt hallitusohjelman mukaisesti biokaasuohjelmaa ja muuta, mutta kun meidän oloissamme syntyy paljon mahdollisuuksia tuottaa biokaasua, niin miten se saadaan pitkien etäisyyksien maassa mahdollisimman edullisesti liikennekäyttöön sen sijaan, että me joutuisimme esimerkiksi kalliita uusia raskaan liikenteen sähköverkkoja tai vastavia rakentamaan. Tässä on tarkan pelin paikka, että Suomi pystyisi hyödyntämään tällaiset Suomelle ominaiset uusiutuvan energiaraaka-aineen keinot, että ei makseta turhasta ja pysytään samanaikaisesti toimimaan taloudellisesti mutta myöskin ympäristöä pysyvästi säästäen.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Berg, olkaa hyvä.

14.37 Kim Berg sd: Arvoisa puhemies! Lämmön ja sähkön varastointi on tulevaisuudessa entistä tärkeämpää, jotta voidaan tasata sähkön ja lämmön kysyntää ja myös markkinahinnan vaihteluja. Tästä syystä on tosi tärkeitä, että alempaan sähköveroluokkaan siirretään nyt sähkö, jota käytetään kaukolämpö- ja kaukokylmäverkkoon lämpöä tuottavissa lämpöpumpuissa ja erityisesti myös sähkökattiloissa.

Niin kuin edustaja Strand, haluan myös kiittää hallitusta erityisesti siitä, että sähkökattilat otettiin mukaan tähän esitykseen. Tuen myös sitä ajatusta, mitä edustaja Suomela tuossa nosti esille, että jatkossa olisi tärkeitä kehittää lainsäädäntöä sillä lailla, että se huomioisi myös mahdolliset tulevat uudet innovaatiot tässä asiassa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Piirainen, olkaa hyvä.

14.38 Raimo Piirainen sd: Arvoisa puhemies! Puhutaan erittäin tärkeästä asiasta, energiaverotuksesta ja ennen kaikkea siitä, millä tavalla biokaasua voitaisiin käyttää hyödyksi myös nimenomaan omatuotannossa, omatuotettua biokaasua liikennekäytössä. Tämä on erittäin tärkeä asia, kun ajatellaan päästövähennystä ja myös sitä mahdollisuutta, mitenkä maaseudulla voidaan biokaasua tuottaa. Niin täytyy nyt tämä verotus tietenkin hoitaa sillä tavalla, että tämä ei nyt rankaise niitä biokaasuntuottajia ja -käyttäjiä, että tällä saataisiin myös sitten hyötyjä aikaiseksi ja mahdollisuus ajella sitten ”pitkin Turun teitä” biokaasulla. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Vähämäki, olkaa hyvä.

14.39 Ville Vähämäki ps: Kunnioitettu puhemies! Niin, todellakin biokaasu on iso osa tätä esitystä, ja sitä ei tietenkään tule väheksyä. Se on hyvin monimutkainen kokonaisuus, mutta monimutkainen on myöskin konesalien osalta tämä 2 a §:n momentit 6 b ja c, kun tässä lähdetään laskemaan näitä konesalien tehokkuuslukuja. Ja sitten edelleen täällä on uusi 4 a §, missä sitten niitä edellä mainittuja tehokkuuslukuja sovelletaan pienehköihin ja vähän isompiin konesaleihin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 134/2021 vp

Itse jäin vain pohtimaan sitä, että tässä täytyy olla hyvin huolellinen näiden pykälien analysoinnissa ja käsittelyssä ja etenkin siinä, että tässä ei näitä pieniä konesaleja kohdeltaisi olennaisesti huonommin kuin isompia. Niin, meidän kai haluamme, että Suomeen syntyy uusia konesaleja jatkossakin ja datan käsittely täällä Suomessa vahvistuu. Se luo kuitenkin Suomeen työpaikkoja ja sitä datataloutta kasvattaa. Mutta me kai käsittelemme tämän aika huolella sitten valiokunnassa ja myöskin jaostossa jaoston puheenjohtajan, edustaja Viitasen, komennossa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja näin keskustelu on päättynyt, ja asia lähetetään... — Ministeri, olkaa hyvä.

14.41 Valtiovarainministeri Annika Saarikko: Olisin halunnut kommentoida vielä lyhyesti tähän.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: 1 minuutti.

Joo. — Kiitos, arvoisa puhemies! Anteeksi, en noteerannut pyytää erikseen puheenvuoroa. Haluan todeta edustaja Suomelan esiin nostamaan hyvään näkökulmaan näistä erilaisista kehittyvistä teknologioista, että me ollaan tavoiteltu tässä esityksessä teknologianeutraalia lähestymistapaa. Mutta jos joku uusi innovaatio jää ikään kuin nyt katveeseen, niin ilman muuta pitää olla valmius korjata tätä esitystä. Tietenkin sellaista esitystä on pyritty valmistelemaan.

Kiitos myös hyvistä puheenvuoroista biokaasuun liittyen. Itsekin pidän sitä todella tärkeänä, ja on oleellista myös kuvailla, että ei ole ehdoin tahdoin tehty nyt ratkaisua verollepanosta tietynlaisessa käytössä, vaan se liittyy tähän jakeluvelvoitteeseen ja ikään kuin päällekkäisiin tukimuotoihin, joista vain toinen voidaan valita, ja korostaa myös biokaasun verottomuutta esimerkiksi tässä mainitussa pienkäytössä.

Edustaja Koskisella niin ikään hyvä analysoiva puheenvuoro.

Ja tässä yhteydessä vielä, puhemies, haluan todeta, että valtiovarainministeriö on tilannut nyt VTT:ltä ehdotuksen eri tiekarttavaihtoehdoista energiaverotuksen kokonaisuudistukseksi ajassa, jossa teknologiat kehittyvät [Puhemies koputtaa] ja yhä tarvitsemme liikenteen verotusta toimivammaksi, kun polttoainekäytänteet muuttuvat vihreän siirtymän nimissä. Tältä työltä on lupa odottaa paljon, toivottavasti myös vilkasta yhteiskunnallista keskustelua.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.